

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра кримінального права та кримінально-правових дисциплін**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – вибіркова

Рік набору – 2019, 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Реалізація кримінальної відповідальності» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 22 с.

Розробники:

Гуторова Наталія Олександрівна – професор кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін, доктор юридичних наук, професор;
Михайліченко Тетяна Олександрівна – доцент кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук.

Гарант освітньої програми:

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін (протокол № 1 від 30.08.2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____ І. А. Тітко

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Обсягі структура навчальної дисципліни.....	9
5. Теми лекційних і практичних занять.....	11
5.1. Теми лекційних занять.....	11
5.2. Теми практичних занять.....	13
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	14
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Реалізація кримінальної відповідальності» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» підготовки магістрів зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Освітньо-професійна програма «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	Вибіркова	Вибіркова
Модулів – 4		Рік підготовки: 1-й семестр	Рік підготовки: 1-й семестр
		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 120		Лекції	Лекції
		18 год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 5,0		Практичні заняття	Практичні заняття
		22 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	112 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета навчальної дисципліни – це набуття студентами здатності: 1) застосовувати кримінально-правові норми в частині прийняття рішень щодо можливості і необхідності застосування кримінальної відповідальності щодо особи, визнаної винною у вчиненні кримінального (-их) правопорушення (-нь); 2) правильно обирати форму реалізації кримінальної відповідальності та засоби кримінально-правового впливу, що передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання:

- формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у сфері реалізації кримінальної відповідальності, що включають сучасні наукові здобутки у цій сфері, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, зокрема щодо:
 - набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв’язання проблем, котрі виникають у правоохоронних та судових органів у процесі здійснення ними діяльності, а також у громадян та організацій унаслідок реалізації цими державними органами їхніх повноважень, зокрема щодо:
 - здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та низки інших навчальних дисциплін, і розв’язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах, зокрема:
 - здатність розв’язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо:

– формування у студентів знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у галузі кримінального права, а саме в частині реалізації кримінальної відповідальності.

Пререквізити: «Теорія держави і права»; «Нормотворча техніка»; «Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини)»; «Основи кримінально-правової кваліфікації»; «Призначення покарання»; «Реалізація кримінальної відповідальності».

Постреквізити: «Практикум з підготовки науково-дослідної роботи за напрямом «Кримінальна юстиція»».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- сформулювати поняття та зміст кримінальної відповідальності, форми її реалізації;
- систематизувати втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування кримінальної відповідальності;
- проаналізувати тенденції розвитку світового та вітчизняного механізму реалізації кримінальної відповідальності;
- розуміти наукові засади та проблемні моменти реалізації кримінальної відповідальності;
- інтерпретувати основні оціночні поняття у сфері реалізації кримінальної відповідальності, а також розуміти методологію їхнього тлумачення;
- застосовувати норми кримінальної відповідальності щодо особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення;
- обирати покарання і меж, які можуть бути застосовані до осіб, що вчинили кримінальне правопорушення;
- запропонувати можливості звільнення від кримінального покарання та його відбуття осіб, які були визнані судом винними у вчиненні конкретного (-их) кримінального (-их) правопорушення (-нь);
- прогнозувати результат впливу проектів нормативно-правових на кримінально-правові відносини.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК-1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів та явищ.
- ЗК-2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
- ЗК-4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК-7. Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення.
- ЗК-9. Здатність здійснювати дослідження.
- ЗК-11. Здатність спілкуватися на професійні теми із представниками інших професійних груп.
- ЗК-13. Уміння шукати й використовувати різні джерела інформації.
- ЗК-14. Навички роботи в комп'ютерних мережах та використання програмних засобів.
- ЗК-15. Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальних компетентностей:

- СК-1. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.
- СК-2. Здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати належні способи і процедури їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності.
- СК-3. Здатність діяти відповідно до принципів верховенства права та законності.

- СК-5. Поглиблене розуміння методології тлумачення та особливостей застосування інститутів публічного, приватного та кримінального права.
- СК-6. Здатність визначати факти, належні та прийнятні для юридичного аналізу ситуації.
- СК-12. Здатність застосовувати Європейську конвенцію з прав людини та основоположних свобод і прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
- СК-13. Здатність використовувати професійне тлумачення норм права в порівняльному взаємозв'язку щодо норм внутрішньодержавного і міжнародного права.
- СК-14. Здатність проведення порівняльно-правових досліджень
- СК-17. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та мотивованості.
- СК-19. Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності.

Програмних результатів навчання:

- ПРН-1. Давати кваліфіковану оцінку чинного законодавства і правозастосовної практики з позицій принципів верховенства права та законності.
- ПРН-2. Використовувати правові позиції Європейського суду з прав людини.
- ПРН-3. Використовувати сучасні іноземні та вітчизняні механізми захисту прав людини.
- ПРН-5. Описувати перспективи і основні тенденції розвитку юриспруденції в Україні та провідних країнах світу.
- ПРН-6. Документально оформлювати прийняте рішення по юридичній справі
- ПРН-10. Самостійно готувати проекти актів правозастосування у різних сферах професійної діяльності
- ПРН-14. Самостійно формулювати актуальну наукову проблему і пропонувати наукові шляхи її вирішення.
- ПРН-17. Здійснювати самостійне наукове дослідження з актуальної юридичної тематики із використанням сучасних наукових методів.
- ПРН-18. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження.
- ПРН-19. Створювати робочу групу (команду) для реалізації проекту, оптимально визначати функції окремих членів команди, створювати умови для вироблення загального командного рішення (реалізації проекту).

3. Програма навчальної дисципліни

***МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ***

Тема 1. Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації

Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Поняття, ознаки та межі кримінальної відповідальності. Форми реалізації кримінальної відповідальності.

Співвідношення кримінальної відповідальності з іншими засобами кримінально-правового впливу.

Звільнення від кримінальної відповідальності: поняття, види, підстава, правові наслідки.

Тема 2. Практичні проблеми застосування кримінального покарання

Сучасне розуміння кримінального покарання та мети його застосування.

Види кримінальних покарань та проблеми їх ефективності. Обчислення строків покарання.

Призначення покарання: питання обґрунтованості визначення виду і міри покарання. Межі судової дискреції.

Практичні проблеми призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Покарання за незакінчене кримінальне правопорушення і кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті: теоретичні і практичні проблеми застосування.

Покарання за сукупності кримінальних правопорушень: етапи, правила та обґрунтованість застосування принципів призначення основного покарання.

Призначення покарання за сукупністю вироків: практичні проблеми застосування.

Практичні проблеми застосування правил складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Тема 3. Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування

Практичні проблеми правової природи і видів звільнення від кримінального покарання та його відбування.

Звільнення від кримінального покарання особи, яка втратила суспільну небезпечність.

Звільнення від покарання у зв'язку із закінченням строку давності.

Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акту про помилування.

Звільнення від відбування покарання з випробуванням: обґрунтованість застосування та проблеми ефективності.

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ОСОБИ ТА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Тема 4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи

Види кримінальних покарань, які встановлені за вчинення кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи в статтях розділу II Особливої частини КК України.

Довічне позбавлення волі як вид покарання за особливо тяжкі кримінальні правопорушення проти життя: поняття, підстави призначення, обмеження щодо застосування.

Позбавлення волі та інші види покарань за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи: підстави і порядок призначення.

Особливості застосування покарань за незакінчені особливо тяжкі кримінальні правопорушення проти життя.

Звільнення від покарання на підставі актів помилування.

Тема 5. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності.

Види кримінальних покарань, які встановлені за вчинення кримінальних правопорушень проти власності в статтях розділу VI Особливої частини КК України.

Позбавлення волі та інші види основних покарань за кримінальні правопорушення проти власності. Особливості застосування покарань за кримінальні правопорушення проти власності, вчинені в співучасті.

Додаткові покарання за кримінальні правопорушення проти власності: підстави та порядок їх призначення.

Призначення покарання за кримінальні правопорушення проти власності на підставі угод.

Особливості призначення покарання за кримінальні правопорушення проти власності неповнолітнім.

Звільнення від відбування основного покарання з випробуванням: підстави та порядок призначення, правові наслідки.

Звільнення від покарання на підставі законів про амністію.

МОДУЛЬ 3. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ, ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗА КОРУПЦІЙНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Тема 6. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Види покарань, які встановлені за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності в статтях розділу VII Особливої частини КК України та практичні проблеми досягнення мети покарання при їх застосуванні.

Штраф як вид покарання за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Особливості призначення додаткових покарань за господарські кримінальні правопорушення.

Застосування інших заходів кримінально-правового характеру за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Тема 7. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення

Види кримінальних покарань, які встановлені за корупційні кримінальні правопорушення та практичні проблеми досягнення мети покарання при їх застосуванні

Законодавчі обмеження щодо застосування судової дискреції за корупційні кримінальні правопорушення

Основні та додаткові покарання за корупційні кримінальні правопорушення.

Практичні проблеми призначення покарань за корупційні кримінальні правопорушення на підставі угод.

МОДУЛЬ 4. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ, А ТАКОЖ ВЧИНЕНІ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Тема 8. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Види кримінальних покарань, які встановлені за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів з урахуванням мотивації і стану здоров'я винного.

Практичні проблеми застосування конфіскації майна за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Звільнення від кримінальної відповідальності, передбачене ч. 4 ст. 307 КК України: підстава та порядок його застосування.

Звільнення від відбування кримінального покарання з випробуванням за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Специфіка обов'язків, які мають покладатися на засудженого.

Тема 9. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності.

Види кримінальних покарань за вчинення з необережності кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я, проти безпеки виробництва та проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Особливості визначення оптимальних виду і розміру покарання з урахуванням тяжкості заподіяної шкоди і особи винного.

Порядок і межі застосування покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, а також застосування альтернативних форм реалізації кримінальної відповідальності.

Призначення покарання за кримінальні правопорушення, вчинені з необережності, на підставі угод.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю за кримінальні правопорушення, вчинені з необережності: особливості застосування.

Тема 10. Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності

Проблеми оптимізації заходів, які застосовуються при реалізації кримінальної відповідальності: нове розуміння мети покарання та засобів її досягнення

Оптимізація кількості видів покарань та судової дискреції при їх застосуванні.

Сучасні підходи до оцінки ризиків вчинення особою нового кримінального правопорушення та перспективи їх запровадження в Україні.

Перспективи створення інституту пробації з використанням новітніх досягнень зарубіжних країн.

Кримінально-правові наслідки кримінального правопорушення, не пов'язані із застосуванням покарання: проблеми побудови оптимальної моделі.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. «Загальні засади реалізації кримінальної відповідальності»								
1. Поняття кримінальної відповідальності та форми її	9	2	2	5	11	1		10

реалізації								
2. Практичні проблеми застосування кримінального покарання	9	2	2	5	11	1		10
3. Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування	14	2	2	10	12			12
<i>Разом</i>	32	6	6	20	34	2		32
Модуль 2. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи та кримінальні правопорушення проти власності								
4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи	9	2	2	5	12	1	1	10
5. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності	9	2	2	5	12	1	1	10
<i>Разом</i>	18	4	4	10	24	2	2	20
Модуль 3. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської, діяльності та за корупційні кримінальні правопорушення								
6. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	14	2	2	10	11		1	10
7. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення.	14	2	2	10	11		1	10
<i>Разом</i>	28	4	4	20	22		2	20
Модуль 4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також вчинені з необережності. Перспективи розвитку кримінального права щодо								

реалізації кримінальної відповідальності								
8. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	14	2	2	10	10			10
9. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності.	14	2	2	10	10			10
10. Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності	14		4	10	20			20
<i>Разом</i>	<i>42</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>30</i>	<i>40</i>			<i>40</i>
Усього годин / кредитів ECTS	120 / 4	18	22	80	120 / 4	4	4	112

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. «Загальні засади реалізації кримінальної відповідальності»			
1. Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації	Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації	2	1
2. Практичні проблеми застосування кримінального покарання	Практичні проблеми застосування покарання	2	1
3. Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування	Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування	2	
Модуль 2. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи та кримінальні правопорушення проти власності			
4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи	2	1

5. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності	2	1
Модуль 3. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності та за корупційні кримінальні правопорушення			
6. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	2	
7. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення.	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення.	2	
Модуль 4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також вчинені з необережності. Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності			
8. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	2	
9. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності.	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності.	2	
10. Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності			
Усього		18	4

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Загальні засади реалізації кримінальної відповідальності			
1. Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації	Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації	2	
2. Практичні проблеми застосування кримінального покарання	Практичні проблеми застосування кримінального покарання	2	
3. Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування	Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування	2	
Модуль 2. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи та кримінальні правопорушення проти власності			
4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи	2	1
5. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності	2	1
Модуль 3. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської, діяльності та за корупційні кримінальні правопорушення			
6. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності	2	1
7. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення.	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення.	2	1
Модуль 4. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, у сфері обігу наркотичних засобів,			

психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також вчинені з необережності. Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності			
8. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	2	
9. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності.	Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності.	2	
10. Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності	Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності	4	
Усього		22	4

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Реалізація кримінальної відповідальності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

- протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи*. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. До іспиту допускаються здобувачі вищої освіти, які були присутніми не менш на 70 % лекційних занять з навчальної дисципліни (з урахуванням відпрацьованих), виконали індивідуальну роботу і набрали не менше мінімально необхідної кількості балів за результатами роботи на лекціях та практичних заняттях і виконання самостійної роботи (20 балів). Підсумковий контроль здійснюється із використанням екзаменаційних білетів, до яких включаються одне практичне завдання (кейс), в якому студенту на підставі викладених фактів необхідно обрати форму реалізації кримінальної відповідальності та надати обґрунтовані пропозиції щодо застосування покарання та(або) інших заходів кримінально-правового характеру.

Оцінювання результатів навчання при підсумковому контролі здійснюється відповідно до критеріїв, встановлених «Положення про моніторинг знань студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», затвердженого наказом ректора університету від 26 червня 2015 р. № 127.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)				Самостійна робота	Іспит (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 4			
max 4	max 7	max 7	max 7	max 7	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Реалізація кримінальної відповідальності»

Навчальна дисципліна «Реалізація кримінальної відповідальності» є навчальною дисципліною за навчальним планом підготовки магістрів за спеціальністю «Правознавство», напрям підготовки – «Кримінальна юстиція», загальний обсяг кредитів - 4 (120 годин), аудиторне навантаження – 40 годин. Форма підсумкового контролю – іспит.

Загальна кількість балів для успішного складання іспиту – від 60 до 100.

Максимальна кількість балів за результатами аудиторних занять – **40**, з яких:

- **від 0 до 4 балів** – присутність на всіх видах аудиторних занять або відпрацювання пропущених занять (при відсутності чи не відпрацюванні хоча б одного заняття – 0 балів).

- **від 0 до 28 балів** – письмове вирішення задач. 1 задача оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів, з яких:

- **від 0 до 3 балів** – своєчасне, тобто до 8.00 дня проведення практичного заняття представлення електронної версії самостійного (без текстових запозичень) та повного вирішення завдання;

- **від 0 до 3 балів** – своєчасне, тобто протягом 2-х діб після дня закінчення практичного заняття представлення доопрацьованого варіанту вирішеного завдання (наприклад, якщо заняття проходило в середу, то кінцевим варіантом представлення завдання є 00 год 00 хв. суботи).

Критерії оцінювання письмових робіт:

3 бали – завдання вирішене в повному обсязі, з використанням необхідних джерел (принципів права, чинного законодавства, а також (в разі необхідності) – рішень ЄСПЛ, Конституційного суду України, Верховного Суду України та Верховного Суду); рішення є правомірними та належним чином обґрунтованими;

2 бали – завдання вирішене в повному обсязі, з використанням необхідних джерел; рішення є правомірними, належним чином обґрунтованими, але допущені окремі несуттєві помилки, або рішення є правомірними, але в деяких випадках обґрунтовані недостатньо;

1 бал – завдання вирішене в повному обсязі, але використані не всі необхідні джерела; при вирішенні завдання допущені несуттєві помилки та деяких випадках обґрунтування є недостатнім;

0 балів – в роботі міститься плагіат або допущені суттєві помилки при вирішенні завдання, або рішення необґрунтоване.

Несвоєчасно представлені роботи оцінюються з максимальною оцінкою 1 бал.

Результати оцінювання роботи здобувача вищої освіти фіксуються у журналі обліку роботи викладача, відповідній відомості та оприлюднюються за допомогою електронної системи контролю навчання.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти при виконанні самостійної роботи

Виконання самостійної роботи оцінюється в діапазоні від 0 до 8 балів.

Результати самостійної роботи можуть бути представлені студентом у формі:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляду судової практики;
5. реферату за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу та додаткових джерел.

Як критерії оцінювання результатів самостійної роботи використовуються такі показники:

- складність форми обраної студентом роботи;
- ступінь самостійності виконання роботи;
- творчий характер роботи;
- внутрішня послідовність, логічність і завершеність роботи.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за наступною шкалою:

Кількість балів	Критерії оцінювання
8-7	Дослідження ґрунтується на достатній емпіричній базі та наукових джерелах, виявлені і проаналізовані тенденції реалізації кримінальної відповідальності за певний вид кримінальних правопорушень, виявлені проблемні питання та шляхи їх вирішення, запропоновані Верховним Судом та Верховним Судом України, а також у наукових працях, за умов наявності фактів спірного застосування кримінального закону в проаналізованих судових рішеннях звернута на це увага, запропонований той варіант, який є більш обґрунтованим.
6-5	Дослідження ґрунтується на достатній емпіричній базі та наукових джерелах, переважно виявлені і проаналізовані тенденції реалізації кримінальної відповідальності за певний вид кримінальних правопорушень, виявлені окремі проблемні питання та шляхи їх вирішення, запропоновані Верховним Судом та Верховним Судом України, а також у наукових працях, за умов наявності фактів спірного застосування кримінального закону в проаналізованих судових рішеннях звернута на це увага, щодо окремих випадків запропонований той варіант, який є більш обґрунтованим.

4-3	Дослідження ґрунтується на достатній емпіричній базі та наукових джерелах, переважно виявлені і проаналізовані тенденції реалізації кримінальної відповідальності за певний вид кримінальних правопорушень, виявлені окремі проблемні питання та шляхи їх вирішення, запропоновані Верховним Судом та Верховним Судом України, а також у наукових працях, за умов наявності фактів спірного застосування кримінального закону в проаналізованих судових рішеннях звернута на це увага, щодо окремих випадків запропонований той варіант, який є більш обґрунтованим.
2-1	Дослідження ґрунтується на недостатній емпіричній базі та наукових джерелах, виявлені і проаналізовані лише окремі тенденції реалізації кримінальної відповідальності за певний вид кримінальних правопорушень, запропоновані шляхи їх вирішення є недостатньо переконливими.
0	Робота виконана з порушенням академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація або фабрикація результатів дослідження), відсутня емпірична база або робота не виконана

Додаткові бали:

- **Від 0 до 10 балів** – виступи на практичному занятті, які оцінюються в діапазоні від 0,5 до 1 балу за кожне заняття;

Мінімальна кількість балів, необхідних для допуску до іспиту – **20 балів**.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти при підсумковому контролі

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Реалізація кримінальної відповідальності» проводиться у формі іспиту. До іспиту допускаються здобувачі вищої освіти, які були присутніми не менш на 70 відсотках лекційних занять з навчальної дисципліни (з урахуванням відпрацьованих), виконали індивідуальну роботу і набрали не менше мінімально необхідної кількості балів за результатами роботи на лекціях та практичних заняттях і виконання індивідуальної роботи (20 балів).

Підсумковий контроль здійснюється із використанням екзаменаційних білетів, до яких включаються одне практичне завдання, в якому студенту на підставі викладених фактів необхідно обрати форму реалізації кримінальної відповідальності та надати обґрунтовані пропозиції щодо застосування покарання та(або) інших заходів кримінально-правового характеру. Оцінювання результатів навчання при підсумковому контролі здійснюється відповідно до критеріїв, встановлених «Положення про моніторинг знань студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», затвердженого наказом ректора університету від 26 червня 2015 р. № 127.

Розрахункова шкала для оцінювання підсумкового контролю знань здобувача вищої освіти:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії(за кожною з оцінок)
--------------	-----------------	------------------------------

Іспит	Мах 60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також матеріали правозастосовної практики його реалізації. 3. Здатність демонструвати знання основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також знайомство із матеріалами правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Наявність окремих пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Наявність пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 4. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Наявність значних пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 3. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 4. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для

		усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 2. Пробіли у знанні окремих частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 3. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань чинного вітчизняного законодавства та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.08.2020).
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. № 2341-III. Дата оновлення: 27.06.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 27.08.2020).
3. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року № 1129-IV. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1129-15> (дата звернення: 27.08.2020).
4. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 № 160-VIII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/160-19> (дата звернення: 27.08.2020)

5. Про застосування амністії в Україні : Закон України від 01.10.1996 р. № 392/96. Дата оновлення: 14.05.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/392/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.08.2020).

6. Про Положення про порядок здійснення помилування : Указ Президента України від 21 квітня 2015 року № 223/2015. Дата оновлення: 22.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/223/2015> (дата звернення: 27.08.2020).

7. Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації пробаційних програм : Наказ Міністерства юстиції України; Перелік, Форма типового документа, Висновки від 28.03.2018 № 926/5. Дата оновлення: 12.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0483-18> (дата звернення: 27.08.2020).

7.2. Література

Основна література

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Брящей Р. І. Звільнення від покарання як форма кримінально-правового реагування на вчинення злочину : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
4. Литвинов О. М., Митрофанов І. І. Концептуальна модель механізму реалізації кримінальної відповідальності : монографія. Харків : Золота миля, 2017. 180 с
5. Муратова, С. О. Судимість у системі інститутів Загальної частини кримінального права України: монографія. Харків : Право, 2017. 272 с.
6. Назимко Є. С. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх : монографія. Київ : КНТ, 2015. 368 с.
7. Письменський, Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
8. Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: умови, порядок та перспективи розвитку цього тубінституту : монографія. Київ : Крок, 2019. 343 с.
9. Туляков, В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
10. Уголовная ответственность: понятие, проблемы реализации и половозрастной дифференциации : монография / В. А. Андриенко [и др.]. Москва, 2006. 384 с.

Додаткова література

1. Баулін Ю. В. Кримінальна відповідальність та покарання в рішеннях Конституційного Суду України: тези виступу до круглого столу, присвяч. 80-річчю з дня народж. проф. С. С. Яценка. *Юридичний вісник України*. 2017. N 8 (24 лютого-2 березня). С. 12-13
2. Богатирьов, І. Наукова дискусія щодо проблем застосування інституту помилування до засуджених в Україні / І. Богатирьов. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 101-108.
3. Бузунов Р. М. Проблема форм реалізації кримінальної відповідальності. *Наука і правоохорона*. 2009. N 4(6). С. 118-124.
4. Васиш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103*
5. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 653-657 .*
6. Гладун О., Настасяк О. Проблемні аспекти нового порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання. *Вісник прокуратури*. 2016. N 3. С. 90-97.

7. Дудник О. Кара навіки. Виконання та відбування кримінального покарання у вигляді довічного позбавлення волі. *Юридична газета*. 2017. N 2/3. С. 34-35
8. Казначесва Д. В. Правові наслідки застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. Х., 2016. № 1. С. 54-61.
9. Казначесва Д. В. Регламентация умовно-дострокового звільнення від відбування покарання у законодавствах зарубіжних країн. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. Х., 2017. № 1 (15). С. 39-48.
10. Куц В. Кримінально-правові аспекти звільнення від відповідальності у зв'язку з вчиненням корупційного злочину. *Юридична Україна*. 2017. N 2/3. С. 70-74
11. Макаренко, А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 315-319 .
12. Мельничок, В. М. Кримінально-правове обвинувачення як підстава реалізації кримінальної відповідальності. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 461. Правознавство. 2008. С. 93-97
13. Митрофанов, І. І. Форми реалізації кримінальної відповідальності. *Актуальні питання реформування правової системи України* : VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 29-30 трав. 2009 р. Луцьк : Волин. обл. друкарня, 2009. С. 600-604
14. Митрофанов І. Сучасні підходи до розв'язання проблем реалізації кримінальної відповідальності. *Юридична Україна*. 2009. №11-12. С. 109-115
15. Михайленко Д. Звільнення від відбування покарання з випробуванням при засудженні за корупційний злочин у випадку затвердження угоди про визнання вини. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 26-37.
16. Настасяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.
17. Несінов О. Звільнення від покарання за хворобою: актуальність проблеми та пропозиції щодо її вирішення. *Вісник нац. асоц. адвокатів України*. 2017. N 7/8. С. 29-35.
18. Примаченко В. Ф. Диференціація кримінальної відповідальності: поняття та зміст. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. Харків, 2016. № 1 (12). С. 104-117.
19. Рудніченко В. Скасування "закону Савченко" було потрібним, але це не вирішило всіх проблем. *Юридичний вісник України*. 2017. N 23. С. 6
20. Сагайдак А. Штраф в умовах ізоляції. За яких обставин засудженого слід звільнити від відбування основного покарання та від додаткового - у вигляді конфіскації майна. *Закон і бізнес*. 2017. N 28 (15-21 липня). С. 11
21. Хряпінський П. В. Форми реалізації позитивного аспекту кримінальної відповідальності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2008. № 1. С. 50-56
22. Чернієнко А. Прийняття рішення про відстрочку виконання вироку. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. N 1. С. 102-107.
23. Шиян Д. С. Загальні засади призначення покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. Харків, 2016. № 1 (12). С. 118-130.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/>(дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>(дата звернення: 12.06.2020).

Офіційне інтернет-представництво Президента України : <https://president.gov.ua/>

Урядовий портал : <https://www.kmu.gov.ua/>

Офіс реформ Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu>

Конституційний Суд України : <http://www.ccu.gov.ua/>
Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL:
<http://www.nbu.gov.ua/>(дата звернення: 12.06.2020).

7.5.Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM). Доступ можливий у читальному залі бібліотеки Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Полтава, Першотравневий проспект, 5, 1-й поверх).